

Verslag Participantenvergadering

15 oktober 2019

Inhoudsopgave

1	Opening	5
	Welkom	5
	Ontwikkeling Meewind	5
2	Update Zeewind-fondsen	7
	Ontwikkelingen in Belgische en Nederlandse offshore wind	9
3	Update Groenfonds Regionaal Duurzaam	11
4	Update Energie Transitiefonds	14
5	Presentatie Marcel Borger, Orangegas	17
	100% groen aan de pomp	17
6	Presentatie Evert den Boer, Greenchoice	20
	Niet de grootste, wél de groenste	20
	Vragenronde	23
	Vragen omtrent Meewind (Algemeen)	23
	Vragen omtrent de Zeewind-fondsen	24
	Vragen omtrent Groenfonds Regionaal Duurzaam	26
	Vragen omtrent Energie Transitiefonds	27

Opening

Jurjen Algra heet namens Meewind de circa 300 aanwezige participanten welkom in Amersfoort. Daarnaast verwelkomt Algra de circa 250 belangstellenden die de vergadering online volgen via de livestream. De vergadering is interactief, doordat aanwezigen via de smartphone kunnen reageren op stellingen. Ook volgers van de livestream kunnen op afstand meepraten en vragen stellen.

Welkom

De locatie van de vergadering is de Prodentfabriek, gelegen in De Nieuwe Stad in Amersfoort. De voormalige fabriek, gebouwd in de jaren 30 van de vorige eeuw, is omgebouwd tot de – naar eigen zeggen – meest duurzame eventlocatie van Nederland. Zo zijn er in 2015 onder meer een biomassaketel, zonnepanelen en zonneboilers geplaatst. Dit maakt de Prodentfabriek een geschikte locatie voor deze participantenvergadering van duurzame beleggers. Algra meldt dat De Nieuwe Stad ook al vijf jaar de start- en finishlocatie is van Meewind Koers. Aan deze wielertocht, die Meewind organiseert, doen jaarlijks zo'n tweeduizend wielrenners mee. Participanten zijn van harte uitgenodigd om volgend jaar ook mee te doen.

Meewind heeft er dit jaar voor gekozen om een vergadering te organiseren voor de participanten in alle vier de fondsen: Zeewind Bestaande Parken, Zeewind Nieuwe Parken, Groenfonds Regionaal Duurzaam en Energie Transitiefonds. Namens Meewind zullen Willem Smelik en Johan Swager een update geven van alle vier de fondsen. Daarnaast zijn er twee gastsprekers: Marcel Borger (OrangeGas) en Evert den Boer (Greenchoice). Twee CEO's van duurzame ondernemingen waar Meewind al jarenlang succesvol mee samenwerkt.

Ontwikkeling Meewind

Meewind-bestuurder Willem Smelik schetst kort de historie van het duurzame beleggingsfonds. In 2007 kreeg Meewind een vergunning van de AFM, een jaar later was het eerste prospectus gereed. In 2009 kreeg Meewind door het faillissement van Econcern de mogelijkheid om deel te nemen aan offshore windpark Belwind. Smelik: "Ineens zaten we in de Champions League en waren we eigenaar van een offshore windpark, samen met Colruyt Group, Korys, SHV, ParticipatieMaatschappij Vlaanderen en Rabobank."

Doelstelling Meewind

Meewind is opgericht om de transitie naar duurzame energie te versnellen. Hier is eigen vermogen voor nodig, dat participanten in het duurzame beleggingsfonds kunnen inbrengen. Voor een succesvolle transitie is tevens maatschappelijk draagvlak en een actief lobbykanaal nodig. In de beginjaren heeft Meewind hier op gefocust. Bijvoorbeeld door actief samen te werken met organisaties als Natuur & Milieu.

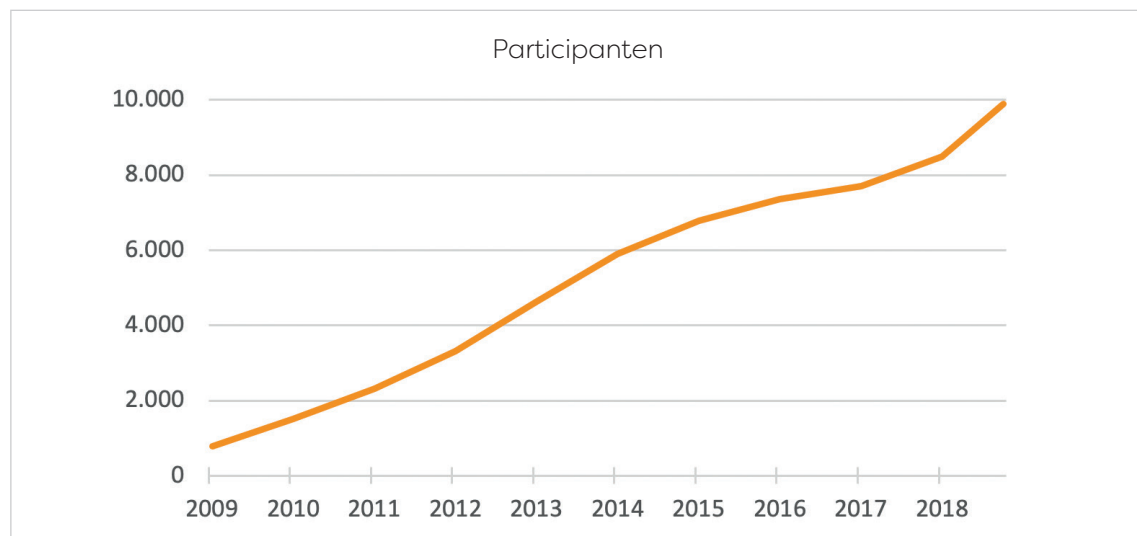
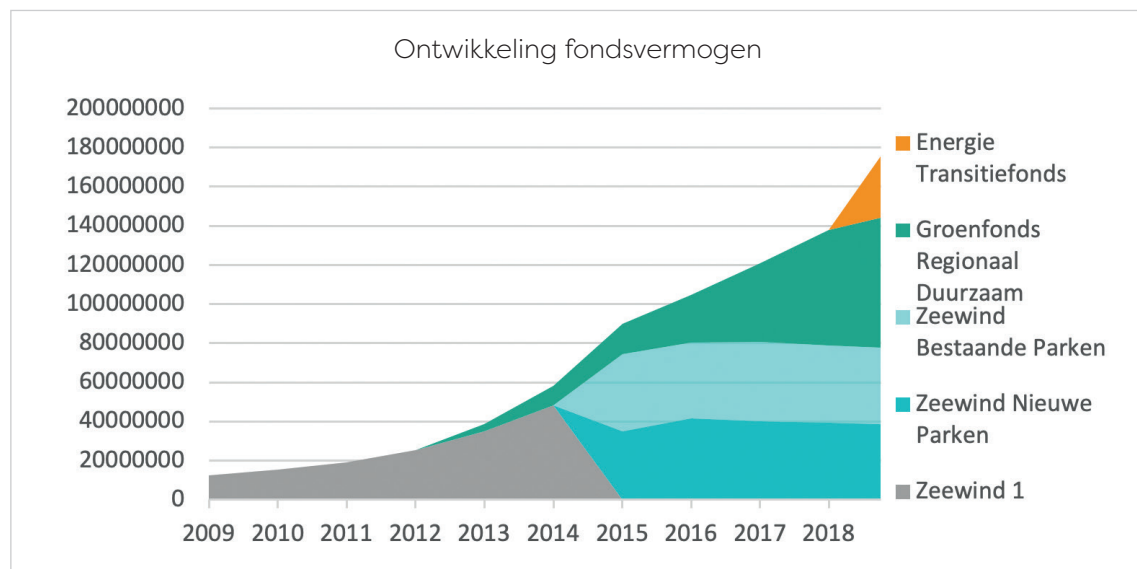
Nog altijd is het primaire doel van Meewind: het versnellen van de transitie naar duurzame energie. Smelik: "Het doel is hetzelfde, maar de invulling is veranderd. We willen nu vooral bijdragen aan de ontsluiting van nieuwe markten die tot dusverre onbereikbaar waren voor particulieren." Hier zal Johan Swager later in de vergadering nader op ingaan.

Groei Meewind

Op dit moment telt Meewind vier fondsen:

- Energie Transitiefonds sinds 2018
- Groenfonds Regionaal Duurzaam sinds 2012
- Zeewind Nieuwe Parken sinds 2015
- Zeewind Bestaande Parken sinds 2008

Meewind is gegroeid naar bijna 10.000 participanten en een belegd vermogen van – inmiddels – 195 miljoen euro. Met onze duurzame projecten compenseren we jaarlijks de uitstoot van circa 1.600 kiloton CO₂. Dat is de equivalent van het energiegebruik en vervoer van 200.000 huishoudens.

De afgelopen jaren is wereldwijd het gebruik van fossiele brandstoffen geleidelijk teruggelopen, maar nog niet snel genoeg. De productie van hernieuwbare energie kan – en moet – omhoog. Daar wil Meewind met haar vier fondsen aan bijdragen.

Update Zeewind-fondsen

Bestuurder Willem Smelik belicht de ontwikkelingen rondom de Zeewind-fondsen: Zeewind Nieuwe Parken en Zeewind Bestaande Parken.

Variabele en vaste factoren

Bij de windparken is er sprake van variabele en vaste factoren die van invloed zijn op het rendement.

Wind

In de prognoses van productie en opbrengst van de parken is gebruikgemaakt van statistische windmodellen. De afgelopen twee jaar zien we echter een verschuiving. Zo is de windkracht in de zomermaanden afgenomen, terwijl het de laatste jaren in de wintermaanden meer waait dan verwacht. Wat dit betekent voor de fondsresultaten komt later deze vergadering aan de orde.

Rentelast van financiering

De rente is vastgeklekt voor de rest van de looptijd van de parken. Wat betreft de rente weten we dus precies waar we aan toe zijn.

Ondersteuning

Voor Belwind en Nobelwind ontvangen we subsidie van de Belgische overheid. Voor Belwind geldt deze subsidie nog voor de komende tien jaar, voor Nobelwind de komende vijftien jaar. De vergunning van Belwind is na afloop van de subsidieperiode nog vijf jaar geldig.

Zog (wake effect)

Turbines die bij elkaar in de buurt staan, kunnen van invloed zijn op elkaars prestaties. Dit komt door zog, oftewel windschaduw (wake effect). Afhankelijk van de windrichting hebben turbines daar meer of minder last van. Ook hier gaat Smelik nog nader op in.

Uitdaging en kansen

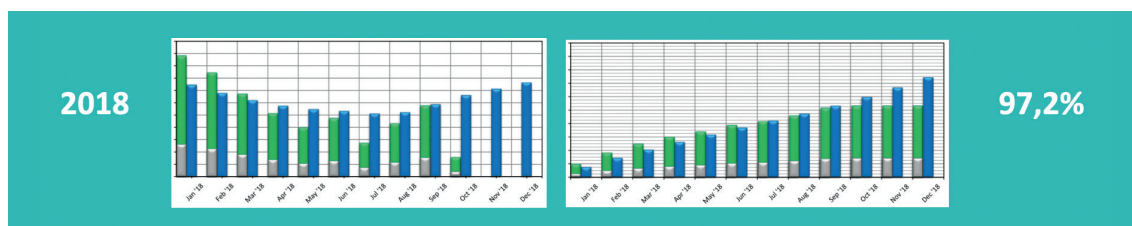
Prijs van elektriciteit

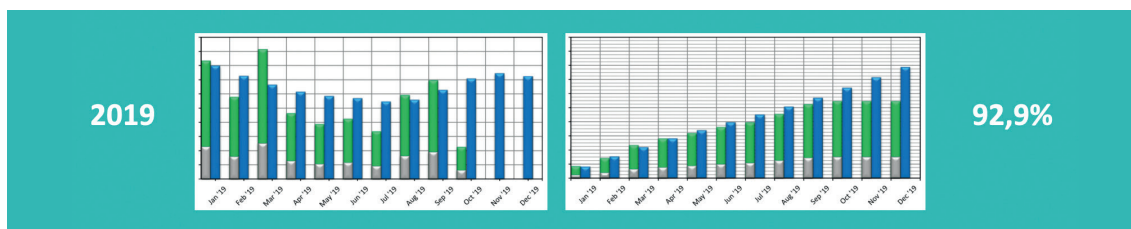
Bij Belwind en Nobelwind bestaat het merendeel van de inkomsten uit subsidie. Bij eerstgenoemd park bedraagt de subsidie € 107 per geproduceerde MWh, bij Nobelwind gemiddeld € 95,50. Dit maakt dat schommelingen in de prijs van elektriciteit geen al te groot risico vormen.

Staat en onderhoud park

Voor de windparken op zee zijn onderhoudscontracten afgesloten, met een garantie van minimale beschikbaarheid van het park van 95%. Dit is contractueel goed vastgelegd. In de praktijk blijkt wel dat het lastiger wordt om onderhoudspartijen snel in te schakelen, aangezien deze partijen het de laatste jaren steeds drukker hebben gekregen.

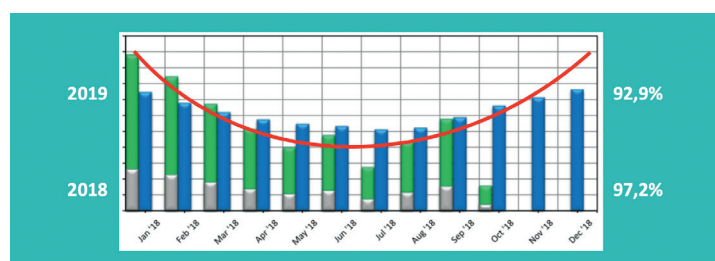
Resultaten

In 2018 was de opbrengst – gemeten in de tweede week van oktober – 97,2% van de prognose. Voor 2019 zitten we vooralsnog (gemeten t/m 10 oktober) op 92,9% van de prognose.

- Grijze balk: inkomsten uit verkoop elektriciteit
- Groene balk: inkomsten uit subsidie
- Blauwe balk: prognose

De resultaten door het jaar heen vertonen een curve, in relatie met de hoeveelheid wind. In de zomermaanden is er minder wind – en dus minder productie. De laatste jaren zien we – zoals eerder gezegd – een verschuiving. In de zomermaanden is er minder wind dan voorspeld op basis van de statistische windmodellen. In de wintermaanden daarentegen is er meer wind dan voorspeld. Dit zorgde de afgelopen twee jaar voor een inhaalslag in het laatste kwartaal, nadat de productie in de eerste negen maanden enigszins achterliep bij de prognoses. Dankzij deze inhaalslag hebben we 2017 en 2018 alsnog goed – en rond budget – kunnen afsluiten. Of dit zich in 2019 herhaalt is afhankelijk van de windsnelheid in de laatste maanden van het jaar.

Resultaten nu en in de toekomst

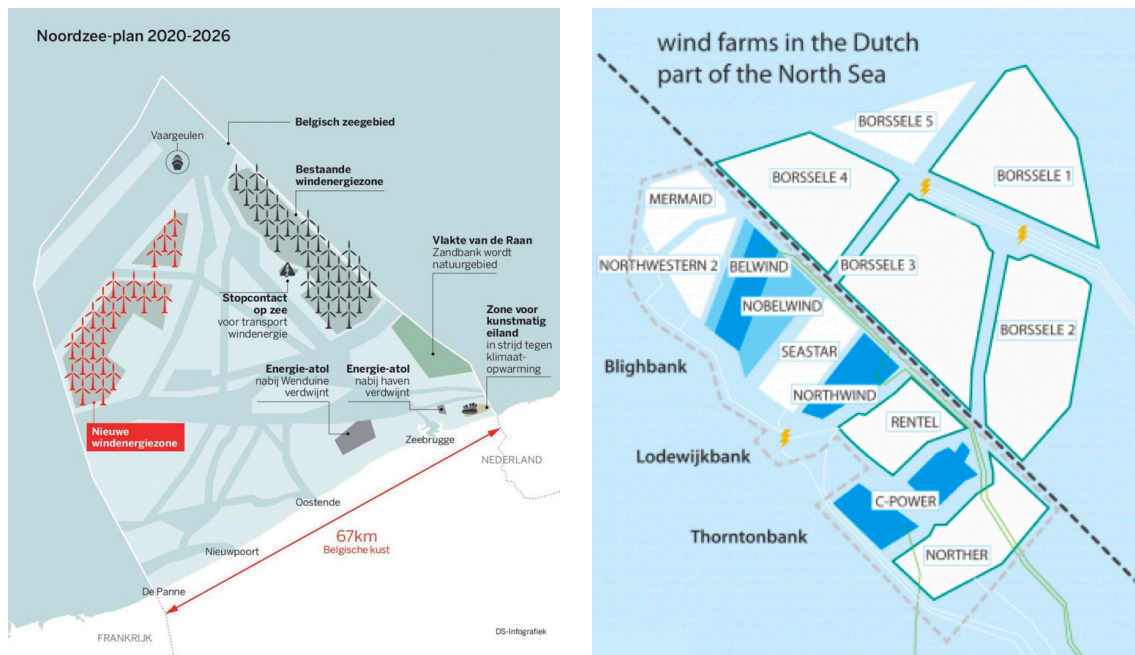

De lichtgroene balken tonen de resultaten van het oorspronkelijke Zeewind-fonds. In 2015 is dit fonds – mede op verzoek van participanten – gesplitst in Zeewind Nieuwe Parken en Zeewind Bestaande Parken. In principe moeten beide parken hetzelfde rendement geven, maar in de praktijk (zie bovenstaande grafieken) zien we enkele verschillen. Zo was er in 2015 bij Zeewind Nieuwe Parken sprake van een ontwikkelingswinst. Ook in 2017 zien we een piek bij dit fonds, ditmaal als gevolg van een herfinanciering.

In eerdere jaren konden Zeewind-participanten hun dividend herbeleggen in hetzelfde fonds. Aangezien de parken inmiddels volledig gefinancierd zijn, is er geen behoefte aan nieuw kapitaal. Hierdoor is herbeleggen in de Zeewind-fondsen niet mogelijk. Deze mogelijkheid kunnen we weer bieden als Meewind deelneemt aan een nieuw windpark.

Ontwikkelingen in Belgische en Nederlandse offshore wind

Omringende windparken

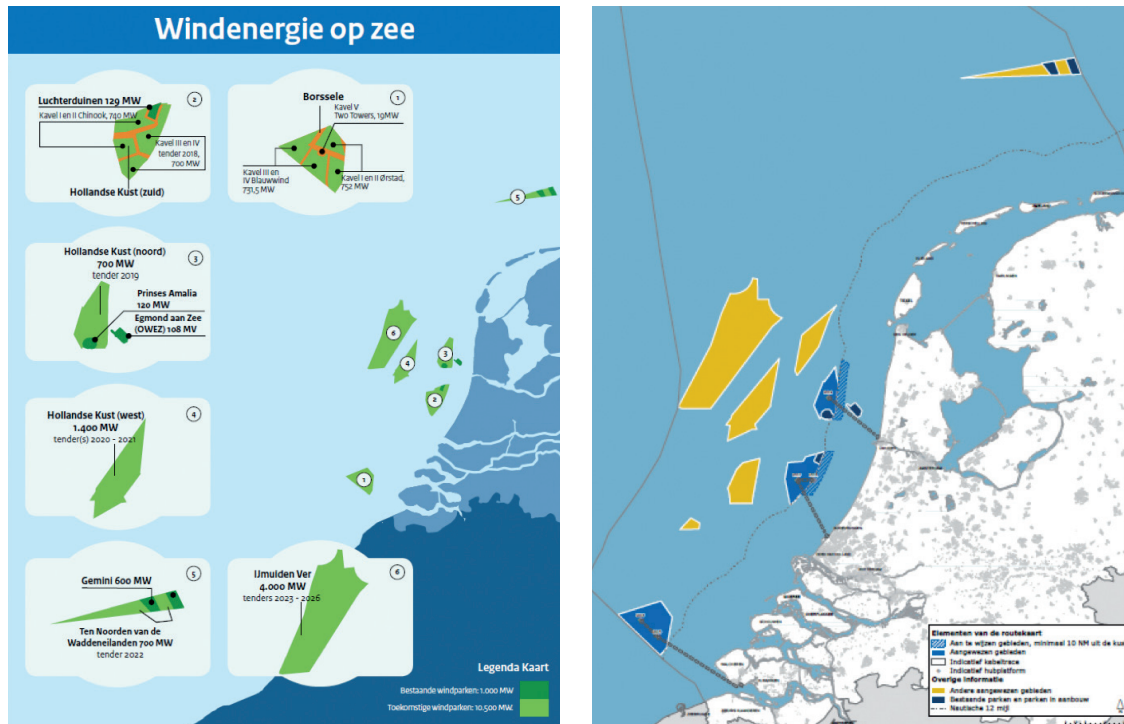
In 2010 heeft Meewind bijgedragen aan de totstandkoming van Belwind op het Belgische gedeelte van de Noordzee. In 2015 hebben we samen met onze partners Nobelwind gerealiseerd. Om onze parken heen is er volop ontwikkeling. Op het Nederlandse gedeelte van de Noordzee ontwikkelt Ørsted Borssele 1&2. Shell/Eneco is verantwoordelijk voor de bouw van Borssele 3&4. Borssele 5 is een innovatieproject, dat wordt gerealiseerd door het consortium Two Towers.

Windschaduw

Het toekomstige wake effect (windschaduw) van de naburige parken is al meegenomen in de rekenmodellen en prognoses van onze windparken. Hierdoor zal de impact op het rendement minimaal zijn. Daarnaast hebben onze windparken, aangezien de heersende windrichting zuidwest is, naar verwachting veel minder hinder van de windschaduw dan andersom.

Waar in de modellen nog geen rekening mee is gehouden, is de eventuele bouw van enkele windparken aan de westkant van onze concessies. Deze Belgische parken zullen minder windschaduw opleveren, aangezien ze verder weg geplaatst worden. Ze liggen wel meer 'voor' onze parken, uitgaand naar de heersende windrichting. Het is op dit moment nog niet bekend of en wanneer deze parken gebouwd gaan worden.

Nederlandse windparken

Toekomstige tenders

Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft afgelopen juli de winnaar bekendgemaakt van de tender voor Hollandse Kust Zuid 3&4. Dit project wordt gerealiseerd door Vattenfall. Meewind deed aan deze tender mee met het consortium Frontier, dat verder bestaat uit Engie, EDPR, Northland Power en Green Giraffe.

Eind dit jaar wordt de tender uitgeschreven voor Hollandse Kust Noord, waarna in 2021 tenders volgen voor andere windparken op het Nederlandse gedeelte van de Noordzee. Dit biedt nieuwe kansen voor Meewind op deelname aan een offshore windpark. Daarbij kan Meewind als duurzaam beleggingsfonds zorgen voor burgerparticipatie. De Noordzee is van ons allemaal, dus het wordt hoog tijd dat burgers kunnen meedoen én meeprofitieren.

Update Groenfonds Regionaal Duurzaam

Fondsmanager Johan Swager belicht de ontwikkelingen rondom Groenfonds Regionaal Duurzaam. Dit fonds richt zich op duurzame projecten in de regio. In 2012 heeft Meewind besloten om – naast grote offshore projecten – ook kleinschaliger energieprojecten in de buurt te ondersteunen. Hierbij heeft Meewind geluisterd naar haar participanten, die aangaven bij te willen dragen aan decentrale duurzame energieproductie in Nederland. Volgens Swager blijft dit hard nodig, gezien de voorlaatste positie die Nederland binnen Europa bekleedt op het gebied van duurzame energie.

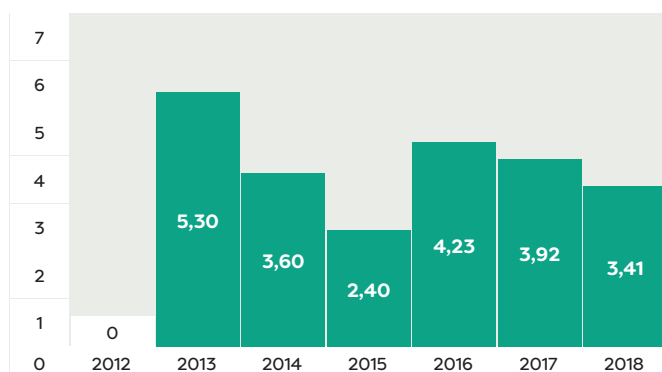
Fiscaal groenfonds

Groenfonds Regionaal Duurzaam is op dit moment het grootste fonds van Meewind, met een belegd vermogen van € 70 miljoen. Het is een fiscaal groenfonds, waarbij participanten aanspraak kunnen maken op een belastingvoordeel. Als officieel erkend groenfonds dient Groenfonds Regionaal Duurzaam zich te houden aan de regels van de RVO (Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) voor groen beleggen. Zo heeft de RVO een lijst opgesteld van duurzame energievormen waarin belegd kan worden, waaronder elektriciteit (zon, wind), warmte (geothermie en warmte-koudeopslag) en groene brandstof (groengas, mogelijk waterstof in de toekomst).

Serieel investeren

Groenfonds Regionaal Duurzaam investeert in alle genoemde energievormen. In de beginfase ondersteunde het fonds veelal kleinschalige – en eenmalige – projecten bij boeren en tuinders. Inmiddels heeft het fonds gekozen voor een nieuwe strategie, waarbij serieel wordt geïnvesteerd. Hiervoor werkt Meewind samen met professionele partijen die in staat zijn meerdere projecten achter elkaar te realiseren. Swager: “Zo kunnen we een portfolio opbouwen en een slag maken op het gebied van kennis, kwaliteit en professionaliteit.”

Resultaten

Groenfonds Regionaal Duurzaam

Het rendement van het fonds fluctueert enigszins, om uit te komen op een gemiddelde van rond de 4%. Daarnaast kan het belastingvoordeel voor participanten oplopen tot ruim 2% van het belegd vermogen, zodat je als groene belegger uitkomt op een rendement van 6%.

Gespreid risico

Op dit moment bevat het fonds zo'n dertig projecten, om de komende anderhalf jaar wellicht uit te groeien tot vijftig projecten verspreid door heel Nederland. Hiermee wordt ook het risico gespreid. Mocht een van de projecten geen succes zijn, dan kan dit worden opgevangen door de overige projecten.

Vermogensrendementsheffing op de schop

Bij fiscale groenfonds kunnen beleggers profiteren van een (gedeeltelijke) vrijstelling van de vermogensrendementsheffing. De overheid heeft echter – in hoofdlijnen – een nieuw plan gepresenteerd, waarbij de regels omtrent de vermogensrendementsheffing gaan veranderen. Hierbij wordt sparen

mogelijk goedkoper en beleggen duurder. Meewind heeft contact gezocht met andere groenfonds en belanghebbenden, om te kijken hoe we kunnen meedenken met de plannen, die uiteindelijk leiden tot een nieuwe wet. De huidige verwachting is dat deze vernieuwde wetgeving in belastingjaar 2022 zal ingaan. In welke vorm – en met welke consequenties – blijft voorlopig onduidelijk.

Zonne-energie

Zonne-energie is enorm in opkomst. Ook binnen Groenfonds Regionaal Duurzaam speelt deze duurzame energievorm een belangrijke rol. We werken onder meer samen met Stichting Wocozon, die zonnepanelen realiseert op daken van sociale huurwoningen. Bij dit project is ook BNG Bank (Bank Nederlandse Gemeenten) betrokken. Een andere mooie partner is Sunrock, die bedrijfsdaken omtoveren tot duurzame zonnedaken. Bij Rooftop Energy financiert Groenfonds Regionaal Duurzaam zonneproject Bavelse Berg. Hierbij vrijstaat een grootschalige zonneweide op een afvalberg in Breda. Sunvest is eveneens een partij die in staat is om een portfolio op te bouwen, zodat we met Groenfonds Regionaal Duurzaam serieel kunnen investeren. Zo kunnen we bestaande projecten die goed werken en succesvol zijn verder uitrollen.

Groengas

In Nederland wordt al jarenlang biogas geproduceerd en vervolgens opgewaardeerd tot groengas. De installaties van het eerste uur hebben het moeilijk gehad, maar inmiddels zijn we wat jaren – en generaties – verder. Daarnaast zien we dat de traditionele gasindustrie zich meer gaat toeleggen op de productie van groengas. Deze energievorm biedt mooie kansen, al blijkt in de praktijk dat goed vakmanschap een vereiste is om projecten tot een succes te maken.

Aanvankelijk werkte Groenfonds Regionaal Duurzaam vooral samen met boeren. Om de groengasproductie naar een volgend level te brengen, is gekozen voor samenwerking met een industriële partner. In 2014 startte een samenwerking met Ludan, een ervaren Israëlisch bedrijf met een groot kantoor in Nederland. Inmiddels heeft Ludan besloten om alle activiteiten op het gebied van hernieuwbare energie in Europa te staken. De groengasinstallaties in Mijdrecht en Beverwijk zijn hierna ondergebracht bij OrangeGas, dat het opgewekte groengas aan de eigen pomp verkoopt. Meewind heeft ook Groengas Almere voortgezet met een nieuwe partner die het dagelijkse beheer voor haar rekening neemt.

Begin 2019 is het faillissement aangevraagd voor Groengas Hensbroek. In de praktijk bleek het onmogelijk om binnen de milieuvergunning van de gemeente voldoende organisch afval aan te voeren om de vergistingsinstallatie rendabel te laten draaien. Deze tegenslag is opgevangen door de overige projecten van Groenfonds Regionaal Duurzaam. Hierdoor is het effect op het fondsrendement beperkt gebleven.

Geothermie

Geothermie is op dit moment een belangrijk speerpunt. Niet alleen binnen ons fonds, maar ook landelijk. In 2018 is het Masterplan Aardwarmte in Nederland gepubliceerd. Dit plan is opgesteld en uitgewerkt door DAGO (Dutch Association Geothermal Operators), Stichting Platform Geothermie, Stichting Warmtenetwerk en EBN, ondersteund door de ministeries van Economische Zaken en Klimaat en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Het plan zet onder meer in op een forse groei van het aantal doubletten. In 2018 telde ons land 17 doubletten. Dit aantal moet verder doorgroeien naar 175 (in 2030) en vervolgens 700 (2050). Dit is een breed gedragen ambitie vanuit de sector zelf, ondersteund door de politiek.

De ambitie moet nu worden waargemaakt in de praktijk, die soms weerbarstig is. Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) volgt de ontwikkelingen op de voet en neemt als toezichthouder een kritische rol in. Terecht, stelt Swager, “want het moet veilig en professioneel gebeuren. Maar het is soms lastig als een fabriek tijdelijk wordt stilgelegd.”

Figuur 5:
Implicaties
aardwarmte
ambitie

Aardwarmte ambitie
• 50 PJ in 2030
• 200+ PJ in 2050

	2018	2025	2030	2050
Aantal doubletten (#)	17 1-2 nieuwe per jaar	75 10 nieuwe per jaar	175 20 nieuwe per jaar	700 25 nieuwe per jaar
Aantal gebouwen aangesloten op een warmtenet	0	140k 5 PJ	570k 20 PJ	3,8m 135 PJ
Bovengronds ruimtebeslag (ha)	10 17 soccerfields	50 Efteling	110 Volendam	450 Centrum Rotterdam
Werkgelegenheid (FTE)				
direct ¹	70	380	700	1000
indirect ²	170	940	1700	2400

1 Banen in de markt, exclusief extra FTE bij overheid niet meegenomen. 2 Indirecte FTE's zijn support functies, adviseurs, leveranciers, etc. - ~2,5 indirecte FTE per directe FTE aangenomen

Van de huidige twintig geothermieprojecten bij tuinders in Nederland is momenteel de helft gefinancierd door Groenfonds Regionaal Duurzaam. Hiermee is het fonds de grootste verstrekker van risicokapitaal binnen de geothermiesector in Nederland. Meewind wil deze positie graag verder uitbouwen, in samenwerking met BNG Bank en Rabobank.

Onderstaande geothermieprojecten zijn gefinancierd vanuit Groenfonds Regionaal Duurzaam:

- Aardwarmte Vierpolders
- Aardwarmte Vogelaar
- Californië Lipzig Gielen
- ECW Geo Andijk
- ECW Geoholding (2 doubletten)
- Geopower Holding
- Geothermie Ammerlaan
- Warmtebedrijf Bergschenhoek
- Duurzaam Voorne Holding

Naast projecten bij tuinders is momenteel de residentiële toepassing van geothermie – in de bebouwde omgeving – in opkomst. Hierna voorziet Swager dat ook de industriële toepassing een vlucht zal nemen. “De geothermiesector professionaliseert in hoog tempo.”

Windenergie op land

Meewind investeert relatief weinig in windprojecten op land. “Deze sector heeft ons als financier niet echt nodig”, stelt Swager. Maar waar mogelijk – en nodig – ondersteunt Groenfonds Regionaal Duurzaam nieuwe projecten. Een mooi voorbeeld is Windpark Streepland, waarbij drie turbines langs de A16 worden gerealiseerd. Meewind heeft deze tender gewonnen, samen met Windunie en Greenchoice. De drie gelijkgestemde partijen hebben hiervoor het concept Goede Buren ontwikkeld. Daarbij staat maximale inpassing in de omgeving en goede communicatie met omwonenden centraal. Ook bij toekomstige tenders willen de drie partijen dit concept gaan inzetten.

Warmte-koudeopslag

Na de oprichting in 2012 heeft Groenfonds Regionaal Duurzaam als eerste geïnvesteerd in de toepassing van warmte-koudeopslag (WKO), met name bij grote nieuwbouwprojecten zoals appartementencomplexen. Deze WKO-projecten deden we in samenwerking met partner ZON Energie. In 2019 is ZON gefuseerd met The FCTR E voor een betere marktbenadering. Dit is een mooi voorbeeld van een initiatief van het eerste uur dat kan groeien door in de markt een nieuwe positie te kiezen.

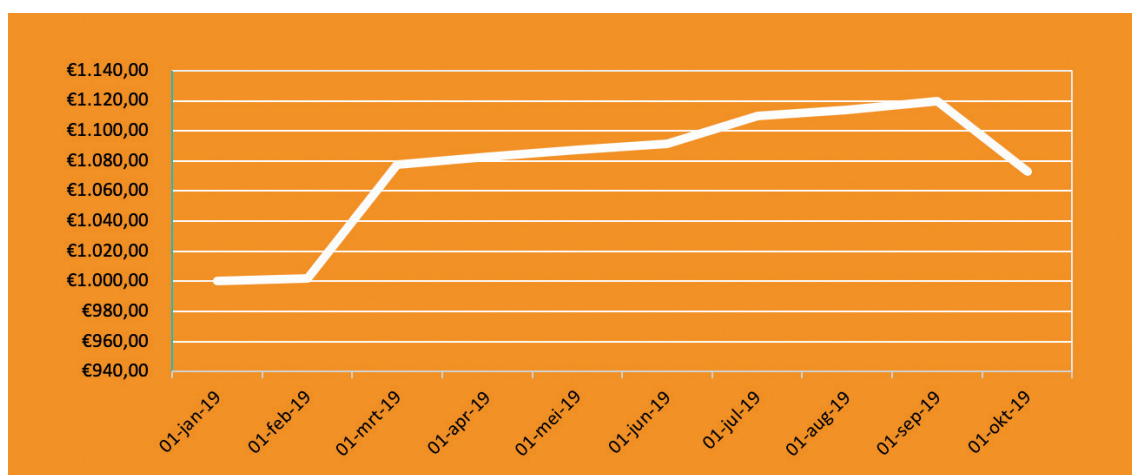
Tot slot introduceert Johan Swager gast spreker Marcel Borger. Borger is CEO van OrangeGas, partner van Meewind op het gebied van groengas. Het verslag van deze presentatie vindt u vanaf pagina 17.

Update Energie Transitiefonds

Willem Smelik belicht de ontwikkelingen rondom Energie Transitiefonds. Dit is het nieuwste fonds van Meewind, dat eind 2018 is opgericht. De eerste uitgifte van participaties vond plaats op 1 januari 2019. Met dit fonds kan Meewind investeren in duurzame projecten en bedrijven die niet passen binnen de kaders van de fiscale groenfonds.

Energie Transitiefonds richt zich allereerst op de versterking van de positie in groene energieleverancier Greenchoice. Hiervoor belegt het fonds in Energie Concurrent, houder van 70% van de aandelen van Greenchoice.

Resultaten

Het rendement van Energie Transitiefonds lag op 10 oktober 2019 op 7,29%. De koers is afhankelijk van de bedrijfsresultaten van de onderliggende beleggingen die per kwartaal aan de fondsbeheerder worden gerapporteerd – en van hoe deze resultaten worden vertaald in een waardering voor de toekomst. Meewind verwacht een toekomstig rendement van 6 tot 7% voor Energie Transitiefonds.

Ontwikkeling Greenchoice

Energie Transitiefonds wil Greenchoice ondersteunen bij haar rol als grootste écht groene energieleverancier van Nederland. Daarnaast helpen de investeringen Greenchoice om zich verder te ontwikkelen als producent van duurzame energie. Bijvoorbeeld via dochterbedrijf KiesZon. Swager: “KiesZon is een concurrent van andere duurzame ondernemingen op het gebied van zonne-energie, waar we vanuit Groenfonds Regionaal Duurzaam in investeren. Wat ons betreft is dit geen probleem. De markt voor zonne-energie is groot genoeg voor meerdere aanbieders, die we graag helpen professionaliseren en uitbreiden.”

Presentatie Marcel Borger, OrangeGas

100% groen aan de pomp

Sinds de start van Groenfonds Regionaal Duurzaam in 2012 werkt Meewind samen met OrangeGas, vaste partner op het gebied van groengas. Tijdens de participantenvergadering vertelt Marcel Borger, oprichter en CEO van OrangeGas, over de ambitie van dit duurzame bedrijf. “Wij zijn een echte retailer die alleen maar schone brandstof verkoopt.”

De achtergrond van OrangeGas

OrangeGas is in 2008 opgericht door Marcel Borger, op dat moment werkzaam in de oliewereld. Het idee om schone brandstof te verkopen aan de pomp ontstond aan de tuintafel tijdens een familiefeestje. Binnen een jaar was het eerste tankstation in Steenwijk een feit. Borger: “We begonnen met een pomp ter waarde van 250.000 euro en twee klanten: een vuilniswagen en een bestelbus. We wilden zo snel mogelijk uitbreiden naar tien pompen – en daarna naar vijftig pompen voor meer landelijke dekking.” Inmiddels heeft OrangeGas 82 stations in Nederland en 50 in Duitsland. Vanaf 2020 wordt het bedrijf ook in Zweden actief.

Schone brandstoffen

OrangeGas is een echte retailer die uitsluitend schone brandstof verkoopt, vanuit natuurlijke bronnen. Borger belicht de brandstoffen die zijn bedrijf aanbiedt – of in de nabije toekomst gaat aanbieden.

Groengas

OrangeGas begon met de verkoop van aardgas, maar sinds 1 januari 2010 verkoopt het bedrijf uitsluitend 100% groengas aan de pomp. Dit gas wordt geproduceerd vanuit natuurlijke bronnen: rioolwaterzuivering, afvalverwerking en GFT. Borger gaat verderop nader in op de productie en verkoop van groengas.

Elektrisch

OrangeGas exploiteert vier snelladers in Amsterdam en omgeving, op basis van groene stroom van Greenchoice. Borger: “We hebben onder meer een laadpaal neergezet in samenwerking met Schiphol Taxi. Deze wordt heel intensief gebruikt; dagelijks 20 van de 24 uur. Met onze vier laadpalen gaan we richting de 300.000 KWh per jaar. Ik weet vrij zeker dat wij op dit moment de enige exploitant in Nederland zijn die geld verdient aan snelladers.” OrangeGas heeft plannen om het aantal snellaadpalen op korte termijn uit te breiden.

Zon

In de toekomst gaat OrangeGas zelf zonne-energie opwekken en inzetten voor haar tankstations en stand-alone projecten.

Waterstof

In de nabije toekomst start OrangeGas met de exploitatie van waterstofstations. Borger: “We hebben subsidie gekregen voor de bouw van twee stations: in Utrecht en Amsterdam. In deze ontwikkelingsfase is er nog subsidie nodig. Maar wij zijn ervan overtuigd dat we binnen vijf jaar waterstofstations kunnen neerzetten zonder subsidie.”

OrangeGas is tevens betrokken bij een waterstofproject in Den Haag. Bij dit project is OrangeGas retailpartner; het initiatief en de investering van deze waterstoflocatie liggen bij ondernemer Jan Paul Kerkhof. Borger: “Met dit commerciële station gaan we vanaf het eerste jaar rendement maken.”

CO2

OrangeGas verkoopt bij haar stations vloeibaar CO2, een duurzame dieselvervanger voor gekoeld transport. In de toekomst zal OrangeGas CO2 winnen uit haar eigen biogasinstallaties.

LBG

In de toekomst gaat OrangeGas ook LBG verkopen. Liquidfied Biogas is de duurzame variant van LNG (vloeibaar gemaakt aardgas) en wordt onder meer gebruikt voor zwaar transport.

HVO100

HVO100 is de duurzame variant van diesel. Deze 100% biodiesel wordt geproduceerd uit hernieuwbare en duurzame grondstoffen. “Die grondstoffen halen we bij Neste, dan weten we zeker dat ze vanuit een goede bron komen”, aldus Borger, die voor de verkoop van HVO100 samenwerkt met partner Fieten Olie.

HVO100

ED95 is een ethanolproduct, dat een duurzaam alternatief biedt voor diesel. “Scania Zweden heeft ons als partner gekozen om een pilot in Nederland uit te rollen”, licht Borger toe. “Het transport tussen Scania Zweden en Scania Nederland rijdt op 100% biodiesel, die ze tanken bij ons station in het Drentse Geesbrug. Daarbij werken we samen met partner Fieten Olie.”

Aandeelhouders

Aandeelhouders van OrangeGas zijn ABN AMRO Energy Transition Fund (ETF), Meewind, Marcel Borger (oprichter en CEO) en Jeroen Meiberg (CFO). “In december 2018 is ABN AMRO aandeelhouder geworden. Daar heeft Meewind, waar we al sinds 2012 mee samenwerken, een belangrijke rol in gespeeld”, aldus Borger. Met de toetreding van de nieuwe aandeelhouder heeft OrangeGas de ambitie uitgesproken om binnen vijf jaar uit te groeien tot de grootste aanbieder van schone brandstoffen in Noordwest Europa.

Productielocaties

OrangeGas is een echte retailer. Daarnaast richt het bedrijf zich steeds nadrukkelijker op de productiekant. “Waar mogelijk werken we samen met partijen om de productie van schone brandstof voor elkaar te krijgen”, stelt Borger.

Het groengas van OrangeGas is onder meer afkomstig van twee eigen biogas-productielocaties bij de rioolwaterzuiveringen in Mijdrecht en Beverwijk. Deze locaties zijn mede mogelijk gemaakt dankzij investeringen vanuit Groenfonds Regionaal Duurzaam.

Daarnaast werkt OrangeGas voor de productie van groengas samen met Suiker Unie, Waternet, Attero, HVC en Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Borger: “Suiker Unie is een van de grootste producenten van groengas in Nederland. Wij zijn direct aangesloten op hun biogasnet en verkopen 100% biogas bij ons tankstation tegenover de Suiker Unie-fabriek in Groningen.”

Verkooppunten

OrangeGas heeft stand-alone stations in Nederland en Duitsland. Van de Amsterdamse haven tot Berlijn. “We zijn ook actief bij tankstations van Shell. Zo is in Hannover de helft van de slangen bij een Shell-station groengas; wij hebben daar zes slangen. Ook in Duitsland is groengas een groeiende markt. Transporteurs die overstappen krijgen ook belastingvoordeel.”

Duurzame ambities

Steeds meer voertuigen in Nederland rijden duurzaam via OrangeGas. Denk aan taxibusjes, wmo-vervoer, vuilniswagens en trucks. Grote klanten zijn onder meer Munckhof (135 taxibusjes), Centric (210 leaseauto's voor medewerkers) en de eerder genoemde Suiker Unie. “Wij helpen klanten succesvol verduurzamen”, stelt Borger.

Zo heeft de Suiker Unie in oktober een FNLI Award ontvangen van de Federatie Nederlandse Levensmiddelenindustrie. Deze prijs ontving de Suiker Unie voor het initiatief ‘Onderweg op 100% eigen groengas’, waar OrangeGas een rol in speelt. “Een andere klant, PostNL, staat in de top drie van de Dow Jones Sustainability Index. Allemaal bereikt dankzij groengas”, aldus Borger, die één doel heeft met OrangeGas: een bijdrage leveren aan duurzame mobiliteit. “Er zit toekomst in duurzaam rijden.”

Presentatie Evert den Boer, Greenchoice

Niet de grootste, wél de groenste

Met Energie Transitiefonds investeert Meewind in de groei van duurzame energieleverancier Greenchoice. Tijdens de participantenvergadering vertelt Evert den Boer, CEO van Greenchoice, meer over de ontwikkelingen op de duurzame energiemarkt. “Wij willen de groene revolutie van onderaf ontketenen”, stelt Den Boer. “Wij willen er zijn voor iedereen die niet kan wachten om zelf groen te doen.”

Deense energietransitie als inspiratie

Vier jaar geleden trad Den Boer aan als directeur van Greenchoice. Daarvoor woonde en werkte hij in Kopenhagen. “Dat is de plek waar ik geïnspireerd en overtuigd ben geraakt dat de energietransitie mogelijk is.” Denemarken behoort binnen Europa tot de koplopers op het gebied van duurzame energie, terwijl Nederland op de voorlaatste plaats staat. “Denemarken is net als Nederland een klein land, zonder bergen en zonder grote waterkrachtcentrales. Maar daar lukt het wel. Er zijn regelmatig dagen dat het hele land draait op duurzaam opgewekte elektriciteit.” In Nederland komen we op topdagen vol zon en wind niet boven de 25% uit.

Toen Den Boer in Kopenhagen woonde, werd de jaren 30-wijk waar hij woonde van het gas gehaald en aangesloten op een warmtenet met duurzame bron. “De energietransitie is echt mogelijk. In de landen om ons heen is het al volop aan de gang. Als Nederland mogen we er wel een tandje bij doen.” Daar wil Greenchoice haar bijdrage aan leveren.

Prijzenslag op de energiemarkt

Nederland telt momenteel 59 energieleveranciers. Dat maakt het volgens Den Boer een lastige markt. Tot voor kort hielden de Grote Drie – Nuon, Essent en Eneco – de prijzen relatief hoog. Dat gaf ruimte aan nieuwe spelers om de markt te betreden en te concurreren op prijs. Inmiddels doen ook de grote spelers mee aan de prijzenslag, om zo hun marktaandeel te kunnen behouden. Jaarlijks switcht immers 20% van de klanten van energieleverancier, waarbij voor 75% van de overstappers de prijs doorslaggevend is. Den Boer: “Om in zo’n hot market te overleven, moet je als energieleverancier kostenefficiënt zijn. Dat betekent dat je schaal moet hebben om je klanten op efficiënte wijze te kunnen voorzien van hun energie en hun factuur.”

Greenwashing

Een andere uitdaging: hoe kun je je onderscheiden in een markt waar alle spelers claimen duurzaam te zijn? Den Boer: “Wij zijn achttien jaar geleden gestart en hebben ons vanaf dag één alleen maar gericht op het opwekken en verkopen van duurzame energie. Inmiddels zitten we in een markt waar 59 partijen ongeveer hetzelfde roepen. We zien volop greenwashing, waarbij partijen die niet duurzaam

bezig zijn zich via marketinguitingen toch profileren als duurzaam.” Greenchoice doet bewust niet mee aan die slag om de aandacht, waar de concurrentie torenhoge marketingbudgetten aan besteedt. “We zijn ervan overtuigd dat klanten door die greenwashing heen prikken en aanvoelen wie echt duurzaam bezig is.”

Consolidatie van de markt

De Top-3 – Nuon, Essent en Eneco – heeft nog altijd circa 75% van de markt in handen. De overige 56 leveranciers strijden om het laatste kwart van de markt. Daar ziet Den Boer momenteel een consolidatie plaatsvinden. Voor nieuwe partijen is het op dit moment vrijwel onmogelijk om op een winstgevende manier toe te treden tot de markt. Daarnaast neemt als gevolg van overnames en faillissementen het aantal leveranciers af. Den Boer is ervan overtuigd dat er vijf spelers van enige relevantie overblijven. Naast Nuon, Essent en Eneco is dat een prijsvechter; de fusie van Budget Energie en de Nederlandse Energie Maatschappij. Als vijfde is er plek voor een écht duurzame speler. Den Boer: “Wij zien ons als dé donkergroene speler die overblijft in deze markt. We willen niet de grootste zijn, maar wel de groenste speler zijn en blijven in deze markt.”

Kansen op de zonnemarkt

Greenchoice behoort met KiesZon, een 100% dochterbedrijf, tot de Top-5 van Nederland op het gebied van zonne-energie. “Dat is een razendsnel groeiende markt”, aldus Den Boer. “Op dit moment ligt 6% van het potentieel aan daken vol met zonnepanelen. Daar valt dus nog veel te bereiken.”

KiesZon heeft in 2018 het grootste zonnedak van Nederland gerealiseerd bij het distributiebedrijf van Michael Kors in Venlo. Hier liggen 29.000 panelen op 100.000 vierkante meter dak. Daarnaast richt KiesZon zich op de verduurzaming van particuliere woningen en huurwoningen van woningcorporaties. Zo zijn in Amersfoort zo’n 3.500 huurwoningen van De Alliantie voorzien van zonnepanelen.

Positionering Greenchoice

Vanaf de oprichting focust Greenchoice op duurzame energie. “Dat zit in ons DNA”, stelt Den Boer. “Wij willen de groene revolutie van onderaf ontketen. Daarbij richten we ons vooral op decentrale opwek, in samenwerking met onze klanten. Denk bijvoorbeeld aan huiseigenaren die zonnepanelen op hun eigen dak leggen. Of aan energiecoöperaties die op wijkniveau gezamenlijk het dak van de supermarkt vol leggen met zonnepanelen. Wij willen er zijn voor iedereen die niet kan wachten om zelf groen te doen.”

Greenchoice richt zich nadrukkelijk op de groeiende groep Nederlanders die belang hecht aan duurzaamheid. Niet alleen binnen de particuliere markt, maar ook binnen het bedrijfsleven en overheden. “Wij leveren bijvoorbeeld groene energie aan De Nederlandsche Bank en zijn partner van de verduurzaming van de stad Amsterdam. We werken samen met allerlei organisaties die actief aan de slag willen met verduurzaming.”

Ambities Greenchoice

Het duurzaamste grote energiebedrijf van Nederland. Dat is wat Greenchoice wil zijn en blijven. Een belangrijke indicator is het jaarlijkse duurzaamheidsonderzoek van de Consumentenbond, Natuur & Milieu, Greenpeace en WISE. Hier scoorde Greenchoice afgelopen jaar een 8,7. “We zien onszelf als

marktleider in het donkergroene segment en willen de positie van de duurzaamste verder versterken. Daarnaast willen de nummer 1 zijn in service naar coöperaties en lokale energieprojecten. Momenteel hebben we een marktaandeel van ongeveer 40% van alle coöperaties in Nederland. Wij geloven dat die coöperaties een belangrijke rol gaan spelen in de energietransitie in Nederland. Tot slot willen we de beste klantenservice hebben”, besluit Den Boer, die met Greenchoice al jarenlang de nummer 1-positie inneemt op het gebied van klanttevredenheid en klantenservice. “Ook dat is in de huidige markt van groot belang.”

Vragenronde

Tot slot worden tijdens de participantenvergadering plenair enkele vragen gesteld en beantwoord. Daarnaast kunnen aanwezigen vragen indienen via de smartphone. Ook voor volgers van de livestream bestaat de mogelijkheid om een vraag aan Meewind stellen. Hieronder beantwoorden we de gestelde vragen.

Vragen omtrent Meewind (algemeen)

Op welke manier beoordeelt Meewind de daadwerkelijke duurzaamheid van ondernemingen waarin wordt geïnvesteerd?

Projecten waarin Meewind investeert dienen concreet duurzame energie op te wekken of te besparen. Bedrijven waarin we investeren dienen een directe band hiermee te hebben door deze projecten te ontwikkelen of te bouwen. Ook kunnen deze bedrijven zich op een andere directe wijze inzetten voor verduurzaming van energieverbruik. Bij Greenchoice en OrangeGas is dit bijvoorbeeld glashelder; zij leveren duurzame energie aan grote groepen eindgebruikers. Bij OrangeGas is dit (voornamelijk) groengas, dat deels zelf opgewekt wordt. Bij Greenchoice is dit in Nederland opgewekte wind- en zonne-energie – deels zelf opgewekt – en bosgecompenseerd gas of groengas.

Investeren jullie ook in de opslag en het transport van duurzame energie?

Tot voor kort waren wij met onze investeringen gebonden aan:

- windprojecten op zee (Zeewind-fondsen);
- projecten volgens de regeling Groenprojecten 2016 (Groenfonds Regionaal Duurzaam).

Hierdoor waren investeringen in onder meer transport, opslag en smart-grid uitgesloten. Sinds de oprichting van Energie Transitiefonds hebben we de mogelijkheid om ook hierin te investeren. Op dit moment oriënteren wij ons op de markt. Wij zien absoluut kansen voor het fonds om hier een positieve bijdrage aan te leveren. Zo heeft Greenchoice bij haar windpark Hartelkanaal dit jaar een grote batterij geplaatst.

Wat is het effect van het te kleine elektriciteitsnet en de enorme groei van zelf opgewekte elektriciteit? Kunnen we straks onze energie nog wel kwijt?

Voorlopig zal dit effect op onze projecten beperkt blijven. Voornamelijk omdat zonneparken op land, geothermie en WKO direct bij de gebruiker geïnstalleerd worden. Voor groengas geldt geen transportbeperking; dat kan immers opgeslagen worden. De windparken op zee hebben elk een eigen exportkabel.

Kan Meewind periodiek meer financieel georiënteerde informatie delen met haar participanten? Denk bijvoorbeeld aan meevallers, tegenvallers, eindcijfers en resultaten van de projecten.

Op dit moment publiceren we de jaarverslagen en de halfjaarverslagen. Daarnaast hebben we het voornemen om tussentijds meer informatie die de fondsresultaten toelicht te delen met participanten.

Hoe weet ik als participant waarin ik heb geïnvesteerd?

Met onze fondsen financieren wij concrete projecten en nemen wij deel in bedrijven die wij met naam en toenaam noemen in onze verslaggeving zoals (half-)jaarverslagen nieuwsbrieven en 'Nadere

toelichting rendement en risico” van onze fondsen. Ook vermelden we op onze website in welke projecten en ondernemingen we investeren. Periodiek geven wij een update van losse projecten of meerdere beleggingen in één keer. Wij denken op deze manier transparant en informatief te zijn over de beleggingen van onze fondsen. Mocht bij meerdere participanten het gevoel leven dat hier te weinig duidelijkheid over bestaat, dan zullen wij hier vaker en duidelijker over moeten communiceren.

Is er de komende jaren een wijziging in het management van Meewind voorzien?

Nee.

Vragen omtrent de Zeewind-fondsen

Waaruit bestaat de herbeleggingsreserve en waarom werd deze uitgekeerd? En wat zijn de gevolgen hiervan voor de waarde op de lange termijn?

De fiscale herbeleggingsreserve bestaat uit inkomsten die niet als winst aangemerkt hoeven te worden. Hierdoor kan uit deze reserve worden uitgekeerd zonder dat daarbij dividendbelasting betaald hoeft te worden. Hierdoor ontvangen participanten direct de gehele uitkering, zonder inhouding van 15% dividendbelasting, waarna deze in het geheel belegd kan worden in een ander fonds. Aan het eind van de exploitatietermijn van de windparken hebben de participanten hun rendement van, naar verwachting 7 tot 10% per jaar, ontvangen en de volledige inleg ook uitgekeerd gekregen.

Waarom gelden de Zeewind-fondsen niet als groenfonds? Wind zal toch wel voldoen aan de voorwaarden van een groenfonds?

Bij een fiscaal groenfonds dient de investering te worden gedaan binnen het Koninkrijk der Nederlanden. Dat is bij de Zeewind-fondsen niet het geval. De offshore windparken waarin we tot dusverre hebben geïnvesteerd liggen immers op het Belgische deel van de Noordzee. Daarnaast wordt offshore wind momenteel niet meegenomen bij de toewijzing van groenverklaringen.

Hoe gaat het met de offshore windparken van Meewind?

Het gaat goed met de windparken. Zoals ook toegelicht in deze vergadering – en in de nieuwsbrief van oktober – verandert het windbeeld. Hierdoor blijft de opbrengst in de zomermaanden achter bij de verwachting. Tot nu toe werd dit in de wintermaanden weer ingelopen. De staat van onderhoud is goed. Bij Belwind worden de komende periode alle wieken gereviseerd. Qua beschikbaarheid (uitval) kunnen we melden dat de parken ruim boven de contractuele beschikbaarheid van 95% presteren.

De onderhoudscontracten van de parken lopen over een aantal jaar af. Kunnen deze tegen huidige prijzen verlengd worden of zit hier een risico in?

Het onderhoudscontract van Belwind loopt inderdaad binnen de komende vijf jaar af. Dit is enerzijds een risico, als de huidige afspraken niet verlengd kunnen worden. Anderzijds biedt dit ook nieuwe kansen. Zo zijn er inmiddels veel meer windparken in de omgeving gebouwd, waardoor er een schaalvoordeel is ontstaan voor de leverancier van onze turbines (MHI Vestas). Daarnaast zijn er andere partijen bij gekomen die het onderhoud willen verrichten. De komende jaren wordt gekeken wat voor Belwind de beste optie is.

Wat is de oorzaak van de daling van de intrinsieke waarde in de laatste maand?

Deze is het gevolg van de uitkeringen van 30 september. Met deze uitkeringen neemt de waarde van de Zeewind-fondsen af en daalt de intrinsieke waarde.

Welke subsidieprijs ontvangen de parken en wat is de actuele marktprijs?

Belwind ontvangt € 107 per MWh. Nobelwind ontvangt deels ook € 107 per MWh en deels € 90 per MWh. De gemiddelde subsidieprijs voor dit park ligt op € 95,5 per MWh. In het financiële model gaan

we uit van een marktprijs tussen € 35 en € 40 per MWh. In de praktijk ligt de marktprijs in België op dit moment enigszins hoger: tussen € 40 en € 45 per MWh. Voor de komende jaren is de verwachting dat de elektriciteitsprijs vrijwel gelijk blijft, met een lichte stijging gelijk aan de inflatie.

Wat gebeurt er met het rendement op de Zeewind-fondsen als de subsidie afloopt?

De subsidie van Belwind loopt tot vijf jaar voordat het park ontmanteld wordt. Die laatste vijf jaar is alle externe financiering afbetaald, waardoor de kosten van het project beperkt zijn. De subsidie van Nobelwind geldt voor de volledige exploitatieduur. In de financiële exploitatiemodellen is rekening gehouden met de duur van de ondersteuning. Naar verwachting blijft het rendement van de fondsen dus voor de volledige exploitatieperiode tussen de 7 en 10%.

De windparken van de Zeewind-fondsen draaien op subsidie. Hoe renderen de recente offshore windparken zonder subsidie? Zijn de nieuwe molens zoveel beter?

De nieuwste turbines presteren inderdaad beter. De techniek voor offshore wind heeft de afgelopen tien jaar op alle vlakken, van bouwkosten, onderhoud en beschikbaarheid tot financiering en verzekering een aantal zeer grote stappen gemaakt, waardoor subsidie niet langer nodig is. Daarnaast nemen ontwikkelaars, door het toegenomen vertrouwen in de techniek, genoegen met een lager rendement op hun investering.

Bent u niet 'bang' voor verzadiging van de windenergiemarkt?

Verzadiging van de windmarkt kan op meerdere manieren worden geïnterpreteerd.

1. *Zo veel windenergie dat bij hoge windsnelheid prijzen te laag worden of zelfs negatief.*
Hier maken wij ons (nog) geen zorgen over. De Belgische markt waarin onze windparken opereren is nog verre van 'verzadigd'. Daarnaast biedt de ondersteuning – die de parken twintig jaar vanaf start ontvangen – voldoende bescherming.
2. *Een handvol spelers die de markt beheersen.*
Door steeds groter wordende projecten lijkt het waarschijnlijk dat deze uitsluitend gebouwd kunnen worden door grote multinationals. Tot op heden is voornamelijk sprake geweest van consortia, waarin meerdere grote bedrijven samen een park ontwikkelen en bouwen. Zolang de samenstelling van deze consortia blijft variëren zien wij nog kansen voor kleinere partijen om ook deel te nemen naast de grote multinationals. De trend dat windparken op zee steeds meer voorbehouden zijn aan enkele zeer grote bedrijven dient wel met aandacht bekeken te worden. Het is, volgens ons, niet de bedoeling dat Nederland voor haar (duurzame) energievoorziening straks afhankelijk is van een handvol bedrijven.

Is bekend waardoor we bij de tenders naast het net vissen?

De markt voor offshore wind heeft zich de afgelopen tien jaar enorm ontwikkeld. Veel partijen die eerder het risico nog niet wilden nemen – denk aan pensioenfondsen en andere institutionele beleggers – hebben inmiddels de markt betreden. Dit heeft geleid tot een zeer hoge beschikbaarheid van financiering voor de projecten. De concurrentie bij tenders is hierdoor uitermate groot. Wij hebben in samenwerking met onder andere Engie meegedaan met de laatste tender voor Hollandse Kust Zuid 3&4. De tender is gewonnen door Vattenfall. In de strategie van ons consortium is een groot deel van de opgewekte energie voor meerdere jaren tegen een vaste prijs aan externe gebruikers verkocht. Vattenfall heeft aangegeven zelf alle energie af te nemen en daar heeft de RVO meer punten voor toegekend.

Is het te verwachten rendement bij de nieuwe tenders (veel) lager dan bij de parken die we al hebben?

Onder vergelijkbare omstandigheden zal het projectrendement voor nieuw te bouwen windparken een paar procent lager liggen dan bij Belwind, Northwind en Nobelwind. Het exacte rendement dat gehaald kan worden is afhankelijk van de condities bij financial close. Deze worden echter vrijwel nooit openbaar gemaakt, zodat we hier – in absolute zin – niet nader op kunnen ingaan.

Kunnen we last krijgen van omliggende parken die aangelegd worden?

Ja, de omliggende parken die gepland zijn op het Nederlandse en Belgische deel van de Noordzee zullen invloed hebben op de productie. Meer hierover kunt u lezen in dit verslag en in de nieuwsbrief van oktober.

Verwacht Meewind in de toekomst minder wind, als de huidige trend doorzet wat betreft de klimaatverandering?

De beschikbaarheid van wind lijkt te veranderen, zoals we in deze vergadering en in de nieuwsbrief van oktober nader toelichten. Periodes van veel en weinig wind lijken extremer te worden. Uiteindelijk komen we gemiddeld uit op dezelfde hoeveelheid wind in het jaar. Of – en hoe – klimaatverandering verdere invloed heeft op de beschikbare wind kunnen wij niet inschatten. Reinier van den Berg heeft hier enkele jaren terug wel een presentatie over gegeven. Een verslag hiervan leest u hier:

https://static.meewind.nl/MEEWIND_Verslag-Participantenvergadering.2017.pdf

Is het mogelijk om een excursie te organiseren naar de windparken voor de Belgische kust?

Toen Belwind net één of twee jaar operationeel was, hebben we een excursie naar het windpark georganiseerd. Geïnteresseerde participanten zijn met touringcars naar Zeebrugge gebracht en vanaf daar met een helikopter naar het windpark gevlogen. Destijds was het nog toegestaan om ‘door’ het windpark te vliegen. Tegenwoordig mag alleen over het windpark gevlogen worden, maar gebruik van een helikopter past niet binnen onze duurzame doelstellingen. Gezien de afstand vanaf de kust (circa 45 km) is het vrijwel onmogelijk om de windparken met een boot te bezoeken. Daarom verwachten wij geen excursie naar de windparken te kunnen organiseren.

Vragen omtrent Groenfonds Regionaal Duurzaam

De spaarrente is laag, de belasting op beleggingen hoog. Voorziet u een stijging van beleggers die gaan investeren in uw groenfondsen?

Ja, met name in de laatste maanden van het jaar is er altijd grote belangstelling onder beleggers voor Groenfonds Regionaal Duurzaam. Wij verwachten ook dit jaar dat het aantal participanten richting het einde van het jaar fors zal stijgen.

Behouden participanten het belastingvoordeel bij de nieuwe plannen voor de vermogensrendementsheffing?

Hoewel de uitwerking van de nieuwe plannen nog verre van zeker is verwachten wij op dit moment dat het fiscale voordeel gehandhaafd zal blijven. De komende jaren zullen uitwijzen of dit voordeel inderdaad blijft bestaan.

Waarom breidt Meewind het aantal fiscale groenfondsen niet uit?

Wij hebben op dit moment één fonds dat fiscaal voordeel biedt: Groenfonds Regionaal Duurzaam. Binnen dit fonds doen we alle beleggingen die voldoen aan de voorwaarden die worden gesteld aan een fiscaal groenfonds. Het kopiëren van een bestaand fonds dat goed functioneert heeft in onze ogen geen toegevoegde waarde. Een tweede groenfonds zal bovendien direct concurreren met het huidige groenfonds, waardoor niet altijd in het belang van beide fondsen gehandeld kan worden.

Wat is voor de komende jaren de rendementsverwachting van het groenfonds?

De rendementsverwachting van Groenfonds Regionaal Duurzaam is – ook voor de komende jaren – 4 tot 5%, na aftrek van fondskosten.

Is gebruik van aardwarmte wel duurzaam? De warmte verdwijnt toch uit de aarde?

Ja, geothermie is duurzaam. De uit de aarde onttrokken energie is dusdanig weinig ten opzichte van de beschikbare energie dat dit ondergronds vrijwel niet merkbaar is.

Zijn er voldoende goede projecten, naast projecten op het gebied van zon en wind op land?

Ja, die zijn er zeker. Onder meer op het gebied van geothermie, groengas en warmte-koudeopslag. Dit zijn energievormen waar Groenfonds Regionaal Duurzaam de laatste jaren hoofdzakelijk op ingezet heeft, zoals tijdens de vergadering is gemeld.

Wat zijn de hulpstoffen bij diepe geothermie?

Wij zijn (nog) niet betrokken bij projecten waarbij ultra diepe geothermie wordt ingezet. Voor zover bekend is de techniek niet anders dan bij de huidige 'gewone' geothermieprojecten. Uiteraard is de aanleg van de projecten wel een stuk uitdagender omdat ca. 60% dieper geboord moet worden.

Waarom wordt er niet gekeken naar het leggen van zonnepanelen op huurwoningen, in samenwerking met woningcorporaties?

Dit doen wij al vanuit Groenfonds Regionaal Duurzaam, in nauwe samenwerking met Wocozon.

Wocozon is een stichting; die mag dus geen winst maken. Waar komt het rendement dan vandaan?

Met Groenfonds Regionaal Duurzaam verstrekken wij financiering aan Wocozon in de vorm van achtergestelde risicodragende leningen. Los van de vraag of de stichting winst kan/mag maken wordt het rendement verkregen doordat de stichting een rentevergoeding betaalt aan het fonds voor de financiering.

Kan Meewind ook investeren in projecten op het gebied van aquathermie?

Op termijn zal dit mogelijk zijn. Wij investeren met onze fondsen echter (nog) niet in pilotprojecten, omdat het risico daarvan te hoog is. Heeft aquathermie in Nederland de demonstratiefase doorlopen, waarna het kan worden ingezet voor concrete opwek van energie? Dan kunnen wij hier met onze fondsen in investeren.

Hoe denkt Meewind over het plaatsen van zonneparken op grond die ook te gebruiken is voor natuur of landbouw?

Wij zijn van mening dat zonneparken – indien mogelijk – in eerste instantie geplaatst moeten worden op daken van bijvoorbeeld fabrieken, datacentra, distributiecentra, overheidsgebouwen of sociale huurwoningen. Hier zetten wij dan ook voornamelijk op in. Daarnaast zijn wij betrokken bij een zonnepark dat op een voormalige vuilnisbelt gerealiseerd wordt.

Vragen omtrent Energie Transitiefonds

Investeert Energie Transitiefonds alleen in Greenchoice? Of heeft het fonds een bredere portefeuille, met het oog op risicospreiding?

Meewind is eind 2018 gestart met Energie Transitiefonds, vanuit de gedachte om duurzame bedrijven te helpen bij hun verdere groei. Als eerste richt het fonds zich op Greenchoice, waarbij de mogelijkheid zich aandiende om – via Energie Concurrent – een groter belang te nemen. Dit heeft nu alle aandacht. Op termijn wil Energie Transitiefonds verder doorgroeien en een belang nemen in meerdere duurzame bedrijven.

In het prospectus lees ik dat participanten van Energie Transitiefonds alleen kunnen uitstappen als er gelden zijn. Hoe groot is dit risico?

Energie Transitiefonds heeft inderdaad geen harde verplichting om participaties in te kopen, indien er onvoldoende liquiditeit is. Als beheerder hebben wij de intentie om elk kwartaal alle inkoopverzoeken te verwerken. Daartoe wordt een liquiditeitsbeleid gevoerd dat omschreven wordt in hoofdstuk 13 van het prospectus. Hoewel het verleden geen garantie biedt voor de toekomst – en Energie Transitiefonds een korte historie heeft – kunnen wij wel zeggen dat in de ruim tien jaar dat wij fondsen beheren nog geen inkoopverzoek hebben hoeven weigeren of uitstellen.

Tijdens de vergadering stond op de sheets een rendement van 6 tot 7% vermeld. Willem Smelik had het over 10%. Wat is correct?

De genoemde 10% was een verspreking. Voor de Zeewind-fondsen is de rendementsverwachting al ruim tien jaar 7 tot 10%, vandaar de verspreking. De rendementsverwachting van Energie Transitiefonds is – en blijft – 6 tot 7%, na aftrek van fondskosten.

Wat is de oorzaak van de daling van de intrinsieke waarde in de laatste maand?

De daling van de intrinsieke waarde in september 2019 komt voort uit tegenvallende kwartaalcijfers van de belegging in Greenchoice. Voorafgaand aan de investering is een waarderingsmodel ontwikkeld, dat de huidige waarde van het fonds bepaalt op basis van prognosecijfers en de rendementseis. De prognosecijfers worden op kwartaalbasis vergeleken met de realiteit. Dit doen we op basis van rapportages van Greenchoice die wij achteraf ontvangen. Uit de recent ontvangen kwartaalcijfers is gebleken dat het resultaat minder is dan verwacht, als gevolg van hogere operationele kosten dan geprognosticeerd. Deze hogere operationele kosten van het bedrijf kunnen worden verklaard door de strategie. Zo wil Greenchoice investeren in nieuwe duurzame energieprojecten – zoals bijvoorbeeld Qurrent en KiesZon – en in operationele groei.

De daling van de intrinsieke waarde heeft voor het fonds geen invloed op de rendementsprognose van 6 tot 7%. Het gerealiseerde rendement over 2019 bedraagt tot op heden 7,2%.

Hoe meten jullie het rendement Energie Transitiefonds zo nauwkeurig? Het gaat om een belegging in een niet beursgenoteerde onderneming.

De methode voor waardering van de beleggingen van het fonds staat omschreven in bijlage II van het prospectus vanaf pagina 59.

Onlangs was in het nieuws dat energieleveranciers geen rendementen meer maken en faillissementen dreigen. Hoe staat Greenchoice ervoor?

Greenchoice is één van de energieleveranciers die positieve resultaten boeken. Een grote invloed op de winstgevendheid van energieleveranciers is de omvang van het klantenbestand. Na de overname van Qurrent is Greenchoice met ruim 500.000 klanten de vijfde speler in Nederland.

Mijn CV-ketel op waterstof; is dat ook een doel van Meewind?

De strategie van Meewind is dat we investeren in beproefde technieken en bedrijven. Een conversie van een bestaande CV naar waterstof – of de installatie van een nieuwe CV op waterstof – past daar (nog) niet in. Wellicht dat we ons hier op termijn op gaan richten, wanneer de techniek zich bewezen heeft en een groot portfolio aan conversies of nieuwe ketels gefinancierd kan worden.

Vragen omtrent Energie Transitiefonds, beantwoord door Greenchoice

Mijn CV-ketel op waterstof; is dat ook een doel van Greenchoice?

Waterstof wordt momenteel gemaakt door aardgas te splitsen (stoomreformatie). Daarbij vinden aanzienlijke energieverliezen plaats. Bovendien komt hierbij CO₂ vrij. Voor het klimaat is het daarom

op dit moment beter om direct aardgas te verbranden en om te zetten naar warmte. Wanneer waterstof gemaakt wordt door middel van elektrolyse leidt dit een flinke toename van de elektriciteitsvraag. Dit betekent voor de komende jaren meer inzet van gascentrales, omdat de elektriciteit in Nederland nog niet geheel duurzaam is. Voorlopig is er in zijn geheel geen haalbare businesscase, aangezien een elektrolyzer een investering vergt en enkel terugverdiend kan worden wanneer deze veel draaiuren maakt. Daarnaast moet de stroom ook erg goedkoop zijn. Wij verwachten dat er (wellicht) pas zicht is op een positieve businesscase vanaf 2030. En zelfs dan is het logischer om dit in eerste instantie in te zetten om de grote bestaande grijze waterstofproductie voor de industrie te vervangen. Daarna zouden nieuwe toepassingen in de industrie kunnen volgen waarvoor waterstof essentieel is (met name hogetemperatuurprocessen). Alleen daarvoor zijn al vele windparken op zee nodig.

Waterstof zal daarom pas na 2040 beschikbaar zijn voor andere sectoren, zoals huishoudens. Bovendien zal dit vele malen duurder zijn dan andere opties. Om waterstof te kunnen gebruiken in een huis zullen bovendien de bestaande koppelpunten van de gasleidingen vervangen moeten worden. Bij oude gasleidingen moeten ook de gasleidingen vervangen worden. Dit betekent vaak een grote renovatie van het huis, aangezien de leidingen zijn weggewerkt in de muren/vloeren. Het is dan vaak logischer om meteen goed te isoleren en een warmtepomp te plaatsen.

Wat doen bedrijven als Greenchoice met duurzame installaties die stuk gaan?

We zien inmiddels de eerste zonnepanelen en omvormers aan het einde van hun levensduur komen. We zijn aan het kijken hoe we hier het best mee kunnen omgaan. Dit is iets wat onze nadrukkelijke aandacht heeft, ook in het kader van duurzaamheid.

Op welke manier wil Greenchoice participeren in bijvoorbeeld een warmtenetcoöperatie?

Dit is sterk afhankelijk van het project. Maar algemeen werken wij samen met ruim 120 lokale energiecoöperaties. Steeds meer van deze coöperaties starten ook warmteprojecten op. Dat kan een all-electric wijk zijn of een pilot met een buurtwarmtepomp, maar ook een lokaal warmtenet op restwarmte. Wij zijn altijd geïnteresseerd om te kijken of en hoe we kunnen ondersteunen. Bijvoorbeeld op het gebied van financiering, ledenwerving, uitvoering van de maatregelen en tot slot ook de jaarlijkse administratie.

Zijn de bospercelen van Greenchoice gespaard gebleven bij de branden in Brazilië?

Ja, gelukkig wel. Het beschermde gebied ligt ver van de branden die deze zomer het regenwoud teisterden.

Hoe verhoudt jullie benadering van energiecoöperaties zich tot die van Zon op Nederland?

Zon op Nederland is al sinds 2014 een samenwerkingspartner van Greenchoice. Samen hebben we inmiddels ruim 40 lokale zonprojecten gerealiseerd (via de postcoderoos-regeling). Onze benadering van energiecoöperaties is hetzelfde. Met Zon op Nederland heeft Greenchoice een zogenaamde 'Koepelovereenkomst', waaronder meerdere coöperaties hun projecten scharen. Hierdoor kunnen we jaarlijks de administratie van 40 projecten in één keer afhandelen. Een coöperatie kan er echter ook altijd voor kiezen om direct met Greenchoice samen te werken. Met Zon op Nederland kunnen we coöperaties helpen, maar ook Verenigingen van Eigenaren. Dit doen we via Zon op VvE. Voor meer informatie hierover kan contact worden opgenomen met cooperatie@greenchoice.nl.

Elke klant een thuisbatterij: is dat iets voor Greenchoice, in het kader van een duurzamer en sterker net?

In de huidige situatie is het voor netbeheerders met name een probleem om een overschot op midden-spanningsniveau naar het hoogspanningsnet te zetten. Hiervoor moeten nieuwe transformatoren en

soms ook hoogspanningskabels geplaatst worden. Is er een probleem op het laagspanningsnet? Dan is dit vaak oplosbaar door een grotere wijkkast neer te zetten. In enkele gevallen zijn de kabels een probleem, maar dan is er vaak sprake van een verouderd net. In dat geval zal het voor de netbeheerder goedkoper zijn om de kabels te vervangen. Dit moet namelijk sowieso gebeuren (denk ook aan elektrisch vervoer, van het gas af).

Greenchoice ziet op korte termijn niet hoe een thuisbatterij kan leiden tot een positieve businesscase. Eneco biedt iets dergelijks wel aan bij zijn klanten, maar ook met die tegemoetkoming kan de batterij niet terugverdiend worden. Wij zetten hier dan ook voorlopig niet op in. Ook de businesscase voor direct afnemen van zonnepanelen is maar beperkt mogelijk. Een thuisbatterij kan de winter immers niet overbruggen. Bovendien is er t/m 2030 nog een zeer gunstige regeling vanuit de overheid voor teruglevering aan het net. Wel zien we op de korte termijn een rol voor de elektrische auto als thuisbatterij: een auto wordt immers niet elke dag intensief gebruikt. Zo is de gemiddelde rit in Nederland slechts 13 kilometer. Het is dan zonde om de opslag niet te gebruiken.

